

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА НЕОРИГІНАЛЬНІ БАЗИ ДАНИХ: АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Геннадій Андрощук,
*провідний науковий співробітник НДІ інтелектуальної
власності АПрН України, головний консультант
Комітету Верховної Ради України
з питань науки і освіти, кандидат економічних наук*

Оскільки охорона авторським правом баз даних, які є інтелектуальними творами завдяки відбору і впорядкуванню їхнього змісту, є твердо установленною й регулюється відповідними міжнародними договорами, такими як Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Бернська конвенція), Угода про торгові аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS) і Договір ВОІВ про авторське право, цей аналіз зосереджується на охороні неоригінальних баз даних, які не відповідають умовам надання охорони авторським правом.

В роботі розглядаються закони, що передбачають явну охорону баз даних, які не є достатньо оригінальними, щоб одержати охорону авторським правом, на підставі таких критеріїв, як істотний вклад або обсяг інформації, що міститься в них. Слід зазначити, однак, що поріг оригінальності, як необхідна умова для надання охорони авторським правом, відрізняється в різних країнах. У той час як певний вид бази даних може охоронятися авторським правом у деяких країнах, аналогічна база даних може не відповідати умовам надання охорони авторським правом в інших країнах.

В цій статті ми не розглядаємо охорону неоригінальних баз даних за допомогою законодавства про недобросовісну конкуренцію або незаконне привласнення. Охорона, згідно з законодавством про недобросовісну конкуренцію, однак, може бути корисною в ряді випадків, що стосуються неправомірного використання неоригінальних баз даних. Однак ці норми є дуже складними і поширюються на велику частину законодавства (у багатьох країнах, головним чином, за допомогою прецедентного права), що виходить далеко за межі сфери, що стосується неоригінальних баз даних.

Аналіз законодавства, що надає охорону неоригінальним базам даних дається, за такими параметрами:

- (1) правовий вид охорони;
- (2) предмет охорони і критерії;
- (3) володіння правами;
- (4) надані права;
- (5) права й обов'язки законних користувачів;
- (6) виключення й обмеження;
- (7) терміни охорони;
- (8) зв'язок з охороною авторського права та інших прав;
- (9) правозастосування;
- (10) одержувачі охорони;
- (11) інші особливості.

Міжнародні норми. Не існує міжнародних норм з охорони неоригінальних баз даних.

Регіональне законодавство. Директива 96/9/ЕС Європейського парламенту і Ради від 11 березня 1996 р. про правову охорону баз даних (яка надалі називається "Директива про бази даних") є обов'язковою для 15 країн Європейського Союзу, тобто Австрії, Бельгії, Данії, Фінляндії, Франції, Німеччини, Греції, Ірландії, Італії, Люксембургу, Нідерландів, Португалії, Іспанії, Швеції й Великобританії, які були зобов'язані внести її положення до національних законодавств до 1 січня 1998 р. Положення Директиви також застосовуються до країн Європейської економічної зони, яка включає, крім країн Європейського Союзу, також Ісландію, Ліхтенштейн і Норвегію.

Правовий вид охорони. Директива містить у Главі III положення про особливу охорону баз даних. Глава II Директиви розглядає охорону авторського права баз даних. Додаткові положення, що стосуються як баз даних, які підпадають під умови особливої охорони баз даних, містяться в Главах I і IV Директиви.

Причини й основні цілі особливої охорони пояснюються в пунктах (38) і (39) Преамбули Директиви, у яких сказано нижченаведене:

"(38) Зважаючи на те, що на додаток до прагнення охороняти авторське право на оригінальний відбір або систематизацію змісту бази даних, ця Директива прагне захистити позицію авторів баз даних від незаконного привласнення результатів фінансового і професійного вкладу, внесеного в одержання і збирання даних змісту, шляхом охорони всіх або значних

частин бази даних від певних дій користувачів або конкурентів".

Предмет охорони і критерії. У статті 1(1) Директиви про бази даних говориться, що вона стосується правової охорони баз даних "у будь-якій формі". Це роз'яснюється в пункті (14) Преамбули, у якому заявляється, що "охорона згідно з цією Директивою повинна бути розширена і включати неелектронні бази даних". У Статті 1(2) наводиться додаткове роз'яснення визначення терміна "база даних" — "збирання незалежних творів, даних чи інших матеріалів, упорядковане систематичним або методичним способом і доступне індивідуально за допомогою електронних або інших засобів". На додаток до цього визначення Статті 1(3) передбачає, що охорона згідно з Директивою не повинна застосовуватися до комп'ютерних програм, використовуваних при створенні або функціонуванні баз даних, доступних за допомогою електронних засобів, а в пункті (20) Преамбули заявляється, що охорона згідно з Директивою може також застосовуватися до матеріалів, необхідних для роботи або використання деяких баз даних, таких як системи тезауруса й індексування. Визначення додатково уточнюється пунктом (21) Преамбули, який роз'яснює, що умова про систематичне або методичне упорядкування змісту бази даних не вимагає того, щоб вона фізично зберігалася організованим способом. У пункті (22) Преамбули також роз'яснюється, що термін "електронна база даних" у значенні Директиви також може включати такі пристрої, як CD-ROM та CD-i.

Предметом охорони на підставі особливих прав є бази даних, стосов-

но яких автор "показує, що був зроблений якісний і/або кількісний значний вклад в одержання, перевірку або представлення змісту". (Стаття 7) Це роз'яснюється в пункті (40) Преамбули, у якому говориться, що "метою цього особливого права є забезпечення охорони будь-якого вкладу в одержання, перевірку або представлення змісту бази даних протягом обмеженого терміну дії права", і додається, що "такий вклад може складатися з вкладення фінансових ресурсів і/або витрат часу, зусиль і енергії". Додаткове роз'яснення пропонується в пункті (19) Преамбули, згідно з яким, як правило, компіляція кількох записів музичних виконань на CD не є достатньо значним вкладом, щоб відповідати умовам надання особливого права.

Володіння правами. Початковим власником прав, відповідно до Статті 7(1), є "автор бази даних". Пункт (41) Преамбули додає до цього, що "автором бази даних є особа, яка бере на себе ініціативу і ризик вкладення", і що "це виключає субпідрядників, зокрема, з визначення автора".

Надані права.

Наданими правами, відповідно до Статті 7(1), є права "заборони виймання і/або повторного використання всього або значної частини, у якісному і/або кількісному вимірі, змісту цієї бази даних". Деякі терміни, використовувані в цьому положенні, визначені в Статті 7(2), у якій говориться, що для цілей Глави III: "(а) 'виймання' означає постійне або тимчасове перенесення всього або значної частини змісту бази даних на інший носій будь-якими засобами або у будь-якій формі"; і (b) 'повторне використан-

ня' означає будь-яку форму удоступнення для широкого загалу всього або значної частини змісту бази даних шляхом поширення копій, прокату, передачі по мережі чи інших видів передачі". Додається також, що "офіційний відкритий прокат не є актом виймання або повторного використання". Крім того, у Статті 7(5) говориться, що "багаторазове і систематичне виймання і/або повторне використання незначних частин змісту бази даних, яке припускає дії, що суперечать нормальному використанню цієї бази даних або невиправдано завдають шкоди законним інтересам автора бази даних, не дозволяється". Пункт (43) Преамбули роз'яснює, що "у випадку онлайн-передачі право заборони повторного використання не вичерпується ні стосовно бази даних, ні стосовно матеріальної копії бази даних або її частини, зробленої адресатом передачі за згодою власника прав".

Стаття 7(2) (b) заявляє, що "перший продаж копії бази даних у Співтоваристві власником прав або за його згодою вичерпує право на контроль перепродажу цієї копії у Співтоваристві".

Інші роз'яснення стосовно права поширення, яке є частиною права повторного використання, впливають із пункту (33) Преамбули, у якому говориться, що "зважаючи на те, що питання вичерпання права поширення не виникає у випадку онлайн-баз даних, які належать до сфери надання послуг; зважаючи на те, що це також застосовується до матеріальної копії такої бази даних, зробленої користувачем такої послуги за згодою власника прав; зважаючи на те, що, на відміну від CD-ROM або CD-i, де інтелектуаль-

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

на власність знаходиться на матеріальному носії, а саме, на товарі, кожна онлайн-послуга фактично є дією, яка повинна залежати від дозволу, якщо це передбачає авторське право".

Додаткове роз'яснення наданих прав наводиться в пункті (42) Преамбули, у якому говориться таке: "Зважаючи на те, що особливе право заборони неправомочного виймання і/або повторного використання стосується дій користувача, які виходять за межі його законних прав і, таким чином, завдають шкоди вкладу; зважаючи на те, що право заборони виймання і/або повторного використання всього або значної частини змісту стосується не тільки виготовлення плагіаторського конкуруючого продукту, але також будь-якого користувача, який своїми діями завдає значної шкоди вкладу, в якісному або кількісному вимірі". Крім того, у пункті (44) Преамбули говориться, що "коли екранне відображення змісту бази даних вимагає постійного або тимчасового перенесення всього або значної частини такого змісту на інший носій, така дія повинна здійснюватися з дозволу власника прав".

Стаття 7(3) заявляє, що особливе право може передаватися, переуступатися або надаватися на підставі договірної ліцензії.

Права й обов'язки законних користувачів. Стосовно позиції законного користувача бази даних у Статті 8(1) стверджується, що "автор бази даних, яка доступна для широкого загалу будь-яким способом, не може забороняти законному користувачу бази даних виймати і/або повторно використовувати незначні частини змісту, в

якісному і/або кількісному вимірі, для будь-яких цілей. Якщо законний користувач має право виймати і/або повторно використовувати тільки частину бази даних, цей параграф повинен застосовуватися тільки до цієї частини". Однак, згідно зі Статтею 8(2), "законний користувач бази даних, яка доступна для широкого загалу будь-яким способом, не може вчиняти дії, які суперечать нормальному використанню бази даних", і він "не може завдавати шкоди власнику авторського права або суміжного права на твори або матеріали, що містяться в базі даних" (Стаття 8(3)). Ці положення можуть тлумачитися узгоджено з пунктом (42) Преамбули, у якому говориться таке: "Зважаючи на те, що особливе право заборони неправомірного виймання і/або повторного використання стосується дій користувача, які виходять за межі його законних прав і, таким чином, завдають шкоди вкладу; зважаючи на те, що право заборони виймання і/або повторного використання всього або значної частини змісту стосується не тільки виготовлення плагіаторського конкуруючого продукту, але також будь-якого користувача, який своїми діями завдає значної шкоди вкладу, в якісному або кількісному вимірі". Стаття 15 передбачає, що будь-яке положення договору, яке суперечить Статті 8, не повинне мати законної сили.

Виключення й обмеження. Виключення й обмеження загального характеру містяться в Статті 9, яка стосовно баз даних, що були доступні для широкого загалу будь-яким способом, дозволяє виймання або повторне використання її значних частин: "(а) у випадку

виймання для особистих цілей змісту неелектронної бази даних; (b) у випадку виймання для цілей ілюстрації для навчання або наукового дослідження, якщо зазначене джерело, і в обсязі, виправданому поставленою некомерційною метою; і (c) у випадку виймання і/або повторного використання для цілей суспільної безпеки або адміністративної чи судової процедури". Пункт (50) Преамбули доповнює це: "такі дії не повинні завдавати шкоди виключним правам автора на використання бази даних і їхня мета не повинна бути комерційною", а пункт (51) Преамбули роз'яснює, що "Держави-члени, якщо вони використовують можливість дозволити законному користувачу бази даних виймати значну частину змісту для цілей ілюстрації для навчання або наукового дослідження, можуть обмежувати цей дозвіл певними категоріями навчальних або науково-дослідних закладів". Також, у пункті (36) Преамбули говориться, що "термін 'наукове дослідження' у значенні цієї Директиви поширюється як на природничі науки, так і на гуманітарні науки".

Певні більш конкретні обмеження містяться в пункті (52) Преамбули, у якому говориться, що "тим Державам-членам, які мають спеціальні норми, що передбачають право, порівнянне з особливим правом, передбаченим у цій Директиві, необхідно дозволити зберегти, якщо це стосується нового права, виключення, традиційно встановлені такими нормами". У цьому контексті також можна зауважити, що в пункті (47) Преамбули говориться, що "в інтересах конкуренції між постачальниками інформаційних продуктів і послуг охорона особливим

правом не повинна надаватися таким способом, щоб полегшити зловживання домінуючою позицією, зокрема, стосовно створення і поширення нових продуктів і послуг, які мають інтелектуальну, документальну, технічну, економічну або комерційну додану вартість". У ньому також говориться, що "тому положення цієї Директиви не завдають шкоди застосуванню правил конкуренції Співтовариства або національних правил конкуренції".

Термін охорони. Особливе право діє 15 років, згідно зі Статтею 10(1), з дати завершення створення бази даних, починаючи з 1 січня наступного року після року дати завершення. У цьому відношенні пункт (53) Преамбули передбачає, що "обов'язок доведення дати завершення створення бази даних покладається на автора бази даних". Параграф (2) цієї Статті продовжує охорону баз даних, які були удоступнені для широкого загалу до закінчення терміну, передбаченого в параграфі (1), до 15 років з року удоступнення для широкого загалу. У параграфі (3) говориться таке: "Будь-яка значна зміна, у якісному чи кількісному вимірі, змісту бази даних, включаючи будь-яку значну зміну внаслідок нагромадження наступних доповнень, видалень або змін, яке призводить до того, що база даних може вважатися значним новим вкладом, у якісному чи кількісному вимірі, надає право базі даних, отриманій у результаті такого вкладу, на власний термін охорони". З пункту (54) Преамбули випливає, що "обов'язок доведення того, що існують критерії для висновку, що значна модифікація змісту бази даних повинна вважатися значним новим вкладом по-

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

кладається на автора бази даних, отриманої в результаті такого вкладу", а з пункту (55) Преамбули випливає, що "значний новий вклад, який має право на новий термін охорони, може включати значну перевірку змісту бази даних".

Зв'язок з охороною авторського права та інших прав. Зв'язок між охороною авторського права й особливим правом розглядається в Статті 7(4), у якій говориться, що "[особливе право] застосовується незалежно від відповідності цієї бази даних умовам надання охорони авторським правом чи іншими правами. Крім того, воно застосовується незалежно від відповідності змісту цієї бази даних умовам надання охорони авторським правом чи іншими правами. Охорона баз даних на підставі [особливого права] не завдає шкоди існуючим правам, які стосуються їхнього змісту". Це детальніше описується в пункті (45) Преамбули, згідно з яким "право заборони неправомочного виймання і/чи повторного використання жодним чином не є поширенням охорони авторського права на звичайні факти або дані", та в пункті (46) Преамбули, у якому говориться, що "існування права заборони неправомочного виймання і/чи повторного використання всіх або значної частини творів, даних або матеріалів з бази даних не повинне спричиняти створення нового права на самі твори, дані або матеріали". Також, у пункті (18) Преамбули говориться таке: "Зважаючи на те, що ця Директива не порушує свободу авторів вирішувати, чи дозволяти, або яким чином дозволяти включати свої твори до бази даних, зокрема, чи є даний дозвіл виключним, чи ні; зважаючи на те, що охо-

рона баз даних особливим правом не завдає шкоди існуючим правам, які стосуються їхнього змісту, і, зважаючи на те, що, зокрема, якщо автор або власник суміжного права дозволяє включити деякі зі своїх творів або матеріалів до бази даних на підставі невиключної угоди, третя сторона може використовувати ці твори або матеріали за обов'язковою згодою автора або власника суміжного права без застосування особливого права автора бази даних на заборону таких дій, за умови, що ці твори або матеріали не будуть вийматися з бази даних або повторно використовуватися на її основі".

Зв'язок з охороною авторського права — та іншими правами інтелектуальної власності, і т.п. — також розглядається в Статті 13, у якій як стосовно охорони авторського права, так і особливого права згідно з Директивою, говориться, що "Директива не завдає шкоди положенням, що стосуються, зокрема, авторського права, прав, пов'язаних з авторським правом, чи будь-яких інших прав або зобов'язань, які стосуються даних, творів або інших матеріалів, включених до бази даних, патентних прав, товарних знаків, прав на промисловий зразок, охорони національних скарбів, законів про порушення свободи конкуренції та недобросовісну конкуренцію, виробничих секретів, безпеки, конфіденційності, охорони інформації та приватного життя, доступу до офіційних документів та договірного права".

Правозастосування. Директива не містить детальних положень стосовно правозастосування охорони, але в Статті 12 говориться, що "Держави-члени повинні надавати відповідні засоби правового захисту,

які стосуються порушень прав, передбачених у цій Директиві”.

Одержувачі охорони. Одержувачі охорони на підставі особливого права зазначені в Статті 11(1) і (2), згідно з якою це право "повинне застосовуватися до баз даних, автори яких або власники прав є громадянами Держави-члена або мають постійне місце проживання на території Співтовариства, та до "компаній і фірм, що засновані відповідно до закону Держави-члена і мають зареєстровану контору, центральне управління або основне комерційне підприємство на території Співтовариства; однак, якщо така компанія чи фірма має тільки зареєстровану контору на території Співтовариства, її операції повинні бути дійсно пов'язані на постійній основі з економікою Держави-члена". Стаття 11(3) доручає Раді, яка діє за пропозицією Європейської Комісії, укласти угоди про поширення особливої охорони на бази даних, створені в третіх країнах, які не охороняються на підставі перших двох параграфів цієї Статті. Директива роз'яснює в цьому відношенні, що термін будь-якої охорони, поширеної на бази даних на підставі цієї процедури, не повинен перевищувати термін, доступний у відповідності зі Статтею 10, згадану вище. Крім того, пункт (56) Преамбули передбачає, що угоди про поширення охорони повинні укладатися "тільки, якщо такі треті країни надають порівнянню охорону базам даних, створеним громадянами Держави-члена або особами, що мають постійне місце проживання на території Співтовариства”.

Заключні положення. Особлива охорона застосовується до всіх баз

даних, створення яких було закінчено не пізніше ніж за 15 років до 1 січня 1998 р., і які на цю дату відповідають вимогам надання охорони на підставі особливого права.

Національне законодавство. Положення Директиви про бази даних повинні бути імплементовані в національне законодавство Держав-членів Європейського Союзу до 1 січня 1998 р. (Стаття 16 (1)). Держави-члени Європейського Союзу та Європейської економічної зони прийняли або внесли виправлення до законодавства з метою імплементації Директиви про бази даних. До законодавств Данії, Фінляндії, Ісландії, Норвегії і Швеції, які з 1960/1961 років містили положення про так звані правила каталогів, що охороняли такі продукти, як компіляції даних і т.п., які не відповідали умовам надання охорони авторського права, також були внесені зміни у зв'язку з прийняттям Директиви.

Крім того, нові країни-члени, які недавно вступили до Європейського Союзу, мають законодавство, яке стосується охорони неоригінальних баз даних: Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Словаччина і Словенія.

Крім вищезгаданих країн, закон про авторське право Мексики охороняє неоригінальні бази даних.

У цій частині досліджується законодавство країн Європейської економічної зони, які не є членами Європейського Союзу, вищезгаданих країн-кандидатів та Мексики.

Правовий вид охорони. Положення про права, що поширюються на неоригінальні бази даних (які надалі називаються "право на базу даних"), містяться в законах про

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

авторське право більшості досліджених країн, крім Польщі, яка прийняла окреме законодавство. У законах про авторське право Угорщини, Ісландії, Норвегії і Словенії положення про охорону авторів баз даних знаходяться в розділах, що стосуються пов'язаних або суміжних прав. (У законі Норвегії ці права називаються "інші права".) У законах Чеської Республіки, Естонії, Латвії, Ліхтенштейну, Литви, Мальти і Словаччини положення про право на базу даних розташовані у спеціальних розділах, окремо від розділів про авторське право або суміжні права. У законах Чеської Республіки, Латвії, Ліхтенштейну, Литви, Мальти і Словаччини використовується термін "особливий" для опису виду охорони.

Положення про поширення охорони на неоригінальні бази даних у законі про авторське право Мексики містяться в главі, що стосується комп'ютерних програм і баз даних у розділі з назвою "Охорона авторського права".

Предмет охорони і критерії. Законодавство нижченаведених країн містить критерій про значні вкладення у створення бази даних як підставу для охорони: Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Мальта, Польща, Словаччина і Словенія. Закон Латвії передбачає, що значний якісний або кількісний вклад може бути зроблений у формі фінансових ресурсів або витрат часу й енергії. Закон Литви зазначає, що вклад може бути інтелектуальним, фінансовим або організаційним.

Згідно з законом Норвегії предметом охорони є формула, каталог, таблиця, програма, база даних чи подібна робота, у якій скопійова-

на велика кількість пунктів інформації, або яка є результатом значного вкладу. Закон Ісландії згадує списки, таблиці, форми, бази даних і подібні роботи, які містять значне зібрання інформації або які є результатом значного вкладу.

Закони Естонії, Ісландії, Польщі і Словенії явно зазначають, що право на базу даних не застосовується до комп'ютерних програм, які використовуються для створення або функціонування баз даних.

Згідно з законом Мексики бази даних, які не є оригінальними, все одно підлягають охороні. У розглянутому законі відсутні положення про критерії охорони.

Власник прав. Згідно з законами Угорщини, Латвії, Польщі і Словаччини автором бази даних, який повинен бути початковим власником прав, є особа, що бере на себе ініціативу і/або ризик вкладення. Коли закон Польщі згадує автора бази даних, це визначення також включає його правонаступника. Закони Естонії й Литви передбачають, що правами володіє особа, яка зробила значний вклад. Закони Латвії, Польщі і Словаччини встановлюють, що поняття автор включає як фізичну, так і юридичну особу. Закони Ісландії, Ліхтенштейну, Мальти, Норвегії і Словенії зазначають, що особа, яка створює базу даних і т.п., повинна володіти правами. Закон Чеської Республіки визначає автора бази даних як фізичну або юридичну особу, яка з власної ініціативи скопійовала базу даних, або для якої база даних була скопійована іншою особою чи організацією.

У законі Словенії зазначається, що, якщо база даних створена працівником при виконанні своїх обов'язків або за розпорядженням

його роботодавця, або якщо вона створена особою за договором на замовлення, вважається, що виключні права на таку базу даних виключно й без обмежень передаються роботодавцю або замовнику, якщо інше не передбачено договором.

Закон Мексики визначає, що бази даних, які не є оригінальними, охороняються для виключного користування особи, що їх розробила.

Надані права. Закони нижченаведених країн надають автору бази даних права заборони виймання і/чи повторного використання всього чи значної частини змісту його бази даних: Чеська Республіка, Естонія, Латвія, Ліхтенштейн, Мальта, Польща і Словаччина. Закони Чеської Республіки, Латвії, Ліхтенштейну, Мальти, Польщі і Словаччини роз'яснюють, що "значна частина" оцінюється в якісному і/або кількісному вимірі. Закон Литви надає автору бази даних права здійснювати або дозволяти постійне чи тимчасове перенесення всього чи значної частини змісту бази даних на інший носій будь-якими засобами або в будь-якій формі, та будь-який вид удоступнення для широкого загалу всього чи значної частини змісту бази даних шляхом поширення копій, прокату, передачі по мережі чи інших видів передачі.

Законодавство Ісландії й Норвегії надає автору бази даних виключні права розпоряджатися відповідним продуктом у цілому або його значною частиною шляхом створення його копій і публікації або удоступнення для широкого загалу.

Закон Угорщини встановлює, що необхідно одержувати дозвіл автора бази даних, якщо весь чи значна частина змісту бази даних (а) відтворюється шляхом створення копій

(що надалі називається "виймання"), або (б) удоступнюється для широкого загалу шляхом поширення копій бази даних або її обнародування для широкого загалу (що надалі називається "повторне використання"). Поширення означає введення в обіг шляхом продажу або передачі права власності в будь-якій іншій формі, імпортування в країну з метою введення в обіг та прокат.

Закон Словенії встановлює, що автор бази даних має виключні права на копіювання, поширення копій, прокат копій, удоступнення для широкого загалу та інші види обнародування для широкого загалу своєї бази даних. Охорона застосовується до всього змісту бази даних або до кожної якісно й кількісно значної частини змісту.

Крім того, законодавство Чеської Республіки, Угорщини, Ісландії, Латвії, Ліхтенштейну, Литви, Мальти, Норвегії, Польщі, Словаччини і Словенії передбачає, що багаторазове і систематичне виймання і/або повторне використання незначних частин змісту бази даних, що припускає дії, які суперечать нормальному використанню цієї бази даних або не виправдано завдають шкоди законним інтересам автора бази даних, не дозволяється.

Закони нижченаведених країн встановлюють, що охорона баз даних не поширюється на офіційний відкритий прокат: Чеська Республіка, Естонія, Латвія, Ліхтенштейн, Мальта і Словаччина. Закон Польщі заявляє, що прокат баз даних не є вийманням або повторним використанням даних.

Закон Ліхтенштейну передбачає, що перший продаж копії бази даних у державі-члені Угоди про Європейську економічну зону влас-

ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

ником прав або за його згодою вичерпує право на контроль перепродажів цієї копії в Європейській економічній зоні. Естонія, Литва, Мальта і Норвегія передбачають загальне вичерпання права на контроль перепродажів цієї копії або права на поширення після першого продажу або передачі права власності. Закон Норвегії також встановлює, що право на прокат не вичерпується. Закони Естонії й Польщі передбачають, що положення про регіональне вичерпання права на контроль перепродажів бази даних наберуть чинності після вступу цих країн до Європейського Союзу. Закон Чеської Республіки встановлює, що право на поширення, крім прав на прокат і здавання в оренду, вичерпується в країні після першого продажу або іншої передачі права власності. Закон Угорщини передбачає вичерпання права на поширення, однак, не завдаючи шкоди правам на прокат, здавання в оренду та імпорт. Закон Ісландії дозволяє продаж, здавання в оренду, прокат або інші засоби публічного поширення копій опублікованих баз даних. Закон Латвії встановлює, що право на контроль перепродажів бази даних у цій країні вичерпується після першого продажу. Закон Словенії передбачає загальне вичерпання права на поширення після першого продажу копії в країні, не завдаючи шкоди праву на імпорт.

Закони нижченаведених країн явно заявляють, що права автора бази даних можуть передаватися, переуступатися або надаватися на підставі договірної ліцензії: Чеська Республіка, Естонія, Ліхтенштейн, Литва, Мальта, Польща, Словаччина і Словенія.

Згідно з законом Мексики надані права, що стосуються форми вираження структури бази даних, є виключними правами на дозвіл або заборону нижченаведеного:

- (1) постійне або тимчасове відтворення, повністю чи частково, будь-якими засобами й у будь-якій формі;
- (2) переклад, адаптація, перегрупування або модифікація будь-яким іншим способом;
- (3) поширення оригіналу або копій;
- (4) обнародування для широкого загалу;
- (5) відтворення й поширення або обнародування для широкого загалу результатів дій, згаданих у підпараграфі (2) вище.

Положення закону про вичерпання права на поширення встановлює, що право на поширення баз даних вичерпується після першого санкціонованого продажу оригіналу або копій, крім права на прокат. Власник економічних прав може вільно, з урахуванням положень цього закону, передавати свої економічні права чи надавати виключні або невиключні ліцензії на використання.

Права й обов'язки законних користувачів. Закони нижченаведених країн містять положення про права законного користувача: Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Ісландія, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Мальта, Норвегія, Польща, Словаччина і Словенія. Більшість цих законів також передбачає зобов'язання законного користувача.

Виключення й обмеження. Закони нижченаведених країн включають виключення й обмеження прав автора бази даних (а) для приватного використання змісту неелектронної бази даних; (б) для цілей ілюстрації для

навчання або наукового дослідження, якщо зазначене джерело, і в обсязі, виправданому поставленою некомерційною метою; і (с) для цілей суспільної безпеки або адміністративної чи судової процедури: Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Мальта, Польща і Словаччина.

Крім того, закон Чеської Республіки виключає з охорони баз даних офіційні документи, такі як правове регулювання, рішення, державні документи, загальнодоступні реєстри й зібрання їхніх записів, а також офіційні проекти офіційних документів та іншу підготовчу офіційну документацію, включаючи офіційні переклади таких документів, публікації Палати депутатів і Сенату, меморіальна хроніка муніципалітетів (муніципальна хроніка), державні символи і символи органів регіонального самоврядування, та інші такі матеріали, де існують суспільні інтереси для їхнього виключення.

Законодавчі акти, адміністративні положення, рішення суду та інші рішення державних органів не охороняються Законом про авторське право Норвегії. Це також стосується пропозицій, звітів і інших документів, що стосуються здійснення державної влади, і які прийняті органом державної влади, призначеними державою радою чи комітетом, або опубліковані державними органами. Подібним чином, офіційні переклади таких текстів не охороняються цим Законом. Виключення й обмеження прав на бази даних у законодавстві Ісландії й Норвегії встановлюються шляхом посилань на положення в законах про авторське право, які застосовуються з відповідними змінами.

У цьому відношенні закон Ісландії посилається на всі положення в Главі 2 Закону, яка стосується виключень і обмежень, тоді як положення закону Норвегії посилаються на кілька окремих положень. Обмеження і виключення певною мірою відрізняються в двох законах, але ті, що містяться в обох законах, стосуються копіювання для приватного використання, крім електронної форми, копіювання для освітньої діяльності, репрографічного й іншого копіювання, копіювання в бібліотеках і архівах, копіювання для інвалідів, компіляції для освітнього використання, демонстрації копій, публічних заходів, цитування, повідомлення останніх новин, державної адміністративної або судової процедури та телевізійного мовлення і радіомовлення. Обмеження, що стосуються даних у закладах охорони здоров'я, і т.п., містяться тільки в законі Норвегії.

У розглянутих законах Мексики і Словенії немає виключень або обмежень, які окремо стосуються прав авторів баз даних.

Термін охорони. Згідно з законами Чеської Республіки, Естонії, Угорщини, Ісландії, Латвії, Ліхтенштейну, Литви, Мальти, Норвегії, Польщі, Словаччини і Словенії термін охорони діє п'ятнадцять років з моменту завершення створення; у випадку бази даних, яка доступна для широкого загалу будь-яким способом до закінчення п'ятнадцятирічного терміну, термін охорони цим правом діє п'ятнадцять років з моменту першого удосупнення для широкого загалу.

Законодавчі акти, адміністративні положення, рішення суду та інші рішення державних органів не охороняються Законом про авторське право Норвегії. Це також стосується пропозицій, звітів і інших документів, що стосуються здійснення державної влади, і які прийняті органом державної влади, призначеними державою радою чи комітетом, або опубліковані державними органами. Подібним чином, офіційні переклади таких текстів не охороняються цим Законом. Виключення й обмеження прав на бази даних у законодавстві Ісландії й Норвегії встановлюються шляхом посилань на положення в законах про авторське право, які застосовуються з відповідними змінами.

ють, що будь-яка значна зміна змісту бази даних, у результаті якої база даних вважається значним новим вкладом, надає право базі даних, отриманій у результаті такого вкладу, на власний термін охорони.

Термін охорони згідно з законом Мексики діє п'ять років. Закон чітко не встановлює, з якого часу починає діяти цей термін, але здається, що контекст вказує, що він починає діяти з моменту створення бази даних.

Зв'язок з охороною авторського права та інших прав. Закони Чеської Республіки, Естонії, Угорщини, Ісландії, Латвії, Ліхтенштейну, Мальти, Норвегії, Словаччини і Словенії встановлюють, що право на базу даних застосовується незалежно від відповідності цієї бази даних умовам надання охорони авторським правом чи іншими правами.

Закони Чеської Республіки, Угорщини, Ісландії, Ліхтенштейну, Литви, Норвегії і Словенії передбачають, що право на базу даних не завдає шкоди існуючим правам, що стосуються її змісту.

Закон Польщі встановлює, що особлива охорона баз даних поширюється на бази даних, за винятком тих, які є творами у значенні Закону про авторське право і суміжні права. Крім того, право на базу даних не порушує охорону змісту бази даних, надану, згідно з Законом про авторське право і суміжні права, або охорону будь-яких елементів, з яких складається база даних, надану згідно з положеннями про винаходи, товарні знаки, промислові зразки, позначення походження, положеннями про недобросовісну конкуренцію, таємниці які охороняються законом, охорону особистих даних,

нормами цивільного і трудового законодавства.

Правозастосування. Закони нижченаведених країн містять положення, що стосуються правозастосування права на базу даних: Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Ісландія, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Мальта, Норвегія, Польща і Словенія.

Одержувачі охорони за межами країни. Нижченаведені країни надають право на базу даних авторам баз даних, які є громадянами або мають постійне місце проживання в Державі-члені Європейського співтовариства чи Європейського Союзу або Державі-учасниці Угоди про Європейську економічну зону: Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія і Польща.

Закон Естонії встановлює, що охорона баз даних поширюватиметься на держави Європейського Союзу й на територію Європейської економічної зони після вступу цієї країни до Європейського Союзу.

Закони нижченаведених країн устанавлюють, що бази даних можуть також охоронятися на підставі міжнародних договорів або угод, або на принципі взаємності: Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Ісландія, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Мальта, Норвегія, Польща, Словаччина і Словенія.

Закон Мексики не містить конкретних положень про міжнародний масштаб охорони неоригінальних баз даних.

Реєстрація. Закони Мексики і Словенії передбачають можливість реєстрації бази даних або депонування копії бази даних в урядовому чи іншому державному органі.

Проведений аналіз регіонального і національного законодавства щодо охорони права інтелектуальної влас-

ності на неоригінальних бази даних може бути корисним у законодавчій діяльності. ◆

Список використаних джерел:

1. Чеська республіка: Закон № 121/2000 від 7 квітня 2000 р. про авторське право, права, пов'язані з авторським правом, та про внесення виправлень до деяких законів (Закон про авторське право).
2. Естонія: Закон про авторське право (від 11 листопада 1992 р., з останніми виправленнями, внесеними Законом від 6 травня 2002 р.).
3. Угорщина: Закон № LXXVI від 1999 р. про авторське право, з виправленнями, внесеними Законом № XLVIII від 2001 р. про промислові зразки і Законом LXXVII від 2001 р.
4. Ісландія: Закон про авторське право, № 73, від 29 травня 1972 р., з останніми виправленнями, внесеними Законом № 60, від 19 травня 2000 р.
5. Латвія: Закон про авторське право (від 6 квітня 2000 р.).
6. Ліхтенштейн: Закон від 19 травня 1999 р. про авторське право і суміжні права (Закон про авторське право).
7. Литва: Закон про авторське право і суміжні права (№ VIII-1185 від 18 травня 1999 р., з виправленнями, внесеними Законом № VIII-1886, від 20 липня 2000 р.).
8. Мальта: Закон про авторське право, 25.04.2000, № XIII.
9. Мексика: Федеральний закон про авторське право (дата набрання чинності: 24 березня 1997 р.).
10. Норвегія: Закон № 2 від 12 травня 1961 р. про авторське право на літературні, наукові й мистецькі твори, і т.д., з наступними виправленнями, останні від 16 квітня 1999 р.
11. Польща: Закон від 27 липня 2001 р. про охорону баз даних.
12. Словацька республіка: Закон про авторське право, Закон № 383/1997 від 5 грудня 1997 р., зі змінами і виправленнями, внесеними Законом № 234/2000 від 20 червня 2000 р.
13. Словенія: Закон про авторське право і суміжні права від 7 квітня 1995 р., з доповненнями і виправленнями, внесеними в січні та квітні 2001 р.